Ny FOI-rapport: Det ekonomiska försvarets hotbilder

Jenny Ingemarsdotter, Ester Veibäck, Kristina Hellström

Bakgrund och syfte

Forskning om hot mot landets försörjning har en lång tradition i Sverige, såväl vad gäller konsekvenserna av krig som fredstida kriser. Mot bakgrund av den försämrade omvärldsutvecklingen har det återigen blivit nödvändigt att fördjupa vår hotbildsförståelse för att kunna skapa ett mer motståndskraftigt samhälle. Under 2024 genomfördes därför inom ramen för FOI:s forskningsprogram Civilt försvar en studie om hotbilder ur ett försörjningsberedskapsperspektiv. Syften med studien var att undersöka hur olika typer av geoekonomiska hotbilder kan förstås och hanteras på ett mer sammanhängande sätt, såväl vad gäller sårbara beroenden, ekonomiska påtryckningsmedel och klimateffekter som kontroll över teknikutveckling och kritiska råvaror.

Läs hela rapporten här

Så här har forskningen gått till

I den nya rapporten *Det ekonomiska försvarets hotbilder* analyseras ekonomisk krigföring och relaterade hotbilder ur ett beredskapsperspektiv. Framförallt undersöks vilka faktorer och perspektiv som tillkommer när hotbilden vidgas från det väpnade angreppet till en bredare geoekonomisk hybridkrigskontext. För att svara på detta utgick studien från tre frågeställningar:

- Hur ser kopplingen ut mellan ekonomi och säkerhet?
- Hur genomfördes hotbildsanalyser i det tidigare svenska ekonomiska försvaret, hur ser motsvarande nutida strategier och analyser ut, och vilka behov av metodutveckling kan vi se idag?
- Vilka strategiska slutsatser dras idag på EU-nivå och inom Nato vad gäller att förstå och möta ekonomisk krigföring och relaterade hotbilder, och vad betyder dessa för motsvarande nationella analyser?

Tre slutsatser från rapporten

Ekonomisk krigföring: Utgör en uråldrig och viktig komponent i krig men kan även bedrivas i fredstid. Påverkan kan ske genom ekonomiska medel men också genom exempelvis sabotage, underrättelseinhämtning och cyberangrepp.

Den geoekonomiska spelplanen: Schack och schackpjäser utgör en vanlig illustration av geoekonomi vilket leder tanken till att ekonomiska säkerhetshot kan förstås just i termer av enskilda pjäser som flyttas runt på en spelplan. Men hotbildsanalyser behöver numera också beakta hur själva spelplanen förändras, dvs. hur internationella normer, institutioner och regler påverkas.

Sammankopplade spelplaner: Av EU:s och Natos framtidsanalyser framgår att det inte räcker att betrakta den geoekonomiska spelplanen för sig. Det finns åtminstone tre sammankopplade spelplaner som vi i rapporten benämner den geoekonomiska, den ekologiska och den teknologiska.

Avslutningsvis poängteras i rapporten att ekonomiskt försvar inte handlar om att försvara Sveriges ekonomi. Det ekonomiska försvaret ämnar försvara Sverige som land och upprätthålla samhällets livsviktiga funktioner under kriser och krig. För att detta ska vara möjligt krävs långsiktiga överväganden som handlar om hur strategiska tillgångar och förmågor kan utvecklas och skyddas. Därför behöver kunskap byggas både om hoten och om sätt att möta hoten.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut

Telefon: 08-555 030 00 . Webplats: www.foi.se . E-post: registrator@foi.se